

Šaur, Vladimír

[Popov, Konstantin. Sǎvremenen bǎlgarski ezik: sintaksis]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. A, Řada jazykovědná.
1963, vol. 12, iss. A11, pp. 210-214

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/100099>

Access Date: 03. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

se zaměřila toliko na postižení tradičního nářečí. Je myslím nedostatkem, že autorka nám ve skutečnosti představila nářeční stav tak, jakoby se v přítomné době neměnil, jakoby nářečí ustrnula. Sobinnikové byly informatory převážně starší osoby (ženy převládají). Vedle nejstarší generace (zkoumala i řeč starce narozeného 1858!) je mezi informatory zastoupena generace střední a generace nejmladší (žáci národních škol). Autorka tedy mohla ukázat, jaké jsou dnešní vývojové tendence u jednotlivých syntaktických prostředků. U syntaktických jevů měla poznamenat, jaká je jejich stálost, odolnost vůči prvkům spisovného jazyka, případně kterými prostředky jsou nahrazovány. Kusé poznámky o frekvenci některých spojovacích prostředků, připojované tu a tam, nepostačují. Zdá se mi málo pravděpodobné, že by jazyk nejstarší generace byl stejný jako jazyk školní mládeže nebo generace střední. V našich poměrech aspoň tomu tak není.

S výzkumem syntaktické stránky nářečí, s terénním sběrem syntaktického materiálu nemáme dosud mnoho zkušeností. Je tím větší škoda, že se nic nedovídáme, jak autorka zkoumala, že se nezmiňuje ani slovem o metodě přímého výzkumu. Opírala se při sběru materiálu o nějaký dotazník? Užívala magnetofonových prostředků? Zaznamenávala jen souvislá vyprávění nebo též dialog? Měla připravena nějaká stálá témata rozmluv?

Bylo by jistě zajímavé, jak se Sobinniková dívá na stylistické rozvrstvení nářečních projevů. Je vůbec možno mluvit v nářečí o stylistickém zbarvení některých syntaktických prostředků? Je výběr některých výrazových prostředků určován jistým druhem nářečních projevů, např. aspoň dialogem nebo monologem? — Jak jsem již uvedl, téměř nic se nedovídáme o vlivu nenářečních jazykových struktur na zkoumaný dialekt.

Jak patrně, zůstala nám autorka dlužna nejedem obecnější závěr.

Bývá už dobrým zvykem, že se k mluvnickému rozboru připojují i ukázky nářečních textů. Uvítali bychom je i v recenzované práci. Čtenář by nabyl představy, jak vlastně vypadá v zkoumaném nářečí delší mluvní projev. Mohla být rovněž připojena aspoň pro orientaci mapka se zakreslenou oblastí výzkumu.

Postrádal jsem rovněž rejstřík spojek, vztahných zájmen, příslovcí a vůbec všech slov, napomáhajících vyjádření vztahu mezi větami a větnými členy. Práce by nesmírně získala na přehlednosti.

Jestliže k práci není připojen slovníček nářečních výrazů, měla být některá specificky nářeční lexikální slova vysvětlena hned v textu. Týká se to např. ze svazku o souvětí slov *grečanija* (99), *chvantal* (91), *sipuga* (36), *šuršyt'* (103) a mnoha dalších.

*

Jádrem recenzované práce je popis syntaktických jevů a jejich utřídění. Oceňuji nesmírně bohatství sneseného materiálu, autorčin smysl pro zachycení a jemnou analýzu tolika syntaktických jevů. Vcelku lze s jejím tříděním souhlasit. Autorka nezůstává jen u pouhého zachycení, nýbrž usiluje i o výklad jevů. Začleňuje zkoumané nářečí do historického vývoje národního jazyka a do souvislosti s jinými nářečními typy. Volí dobrý postup: Sleduje, aby zpracování nářeční syntaxe bylo systémové, ale zároveň porovnávací. Pro pojednání o souvětí bychom čekali, že bude důsledněji analyzovat poměr nářečních a spisovných jevů, že budou důsledněji odlišeny jevy specificky nářeční od jevů vlastních vůbec mluvenému jazyku.

Práce si cením jako příspěvku k poznání větné skladby ruských nářečí. Přináší hodnotný, nový materiál a mnoho přesvědčivých výkladů.

Jan Balhar

Konstantin Popov, Sávremenien bǎlgarski ezik — sintaksis. Sofia, Nauka i izkustvo 1962. 354 stran.

Bulharský jazyk je po fonetické a morfologické stránce poměrně dosti probádán, avšak syntax spisovné bulharštiny je zpracována dosud méně. Některé dílčí úseky byly analyzovány speciálními monografiemi. Středem pozornosti mnoha badatelů, bulharských i cizích, jsou tzv. syntaktické balkanismy;¹ proto také je věnována pozornost i všemu, co syntakticky s těmito jevy vstupuje do systémových souvislostí. Zkoumá se syntax bulharských flexivních analytických konstrukcí,² užívání členu,³ problematika inverse podmětu a předmětu pomocí reduplikace,⁴ s tím souvisí i některé otázky slovosledné.⁵ Z jiných partií byly předmětem systematického pozorování problémy přístavku,⁶ jednočlenných vět⁷ a podřadného souvětí.⁸ Sám K. Popov se věnoval v několika statích problematice gramatické shody v rodě a čísle.⁹ I jiné jazykové jevy již byly zčásti pozorovány. Mnoho problémů však je nevyřešeno, někde i zcela nedotčeno. Nejvíce nezpracovaných problémů je v otázkách neshodného přívlastku, přístavku, slovosledu, některých typů nominálních a eliptických vět, polovětných vazeb, vyjadřování číselných

vztahů a zejména modálnosti. Řada partií je v bulharštině jiné proosobitný charakter tohoto jazyka, a proto také není dostatek souborných prací o syntaxi. Pokud se některé bulharské normativní a popisné mluvnice zabývají syntaxi, činí tak jen zběžně, bez bližšího rozboru problémů. Konstantin Popov, profesor sofijské university, si ve zmíněné knize položil úkol zpracovat bulharskou syntaxi souborně, a to skutečně vědecky, na širší teoretické základně. Jeho kniha nemá být pouhou vysokokolskou učebnicí, nýbrž vědeckou prací. V dnešní době jde tedy o čin průkopnický a záslužný.

Za této situace je pochopitelně nemožné všechny úseky zpracovat samostatně a stejně hluboko. Autor proto vychází z toho, co už o bulharské syntaktické problematice bylo napsáno; dosavadní literaturu o tom zná velmi dobře. Ne už tak podrobně uvádí syntaktickou literaturu cizí.

Postup práce je obvyklý jako ve většině syntaktických děl. Autor začíná definicí věty a přehledem různých pojetí základních syntaktických otázek, pojednává o vlastnostech věty jako celku, přechází dosti rychle slovní spojení (slovosáčetanija), stručně informuje o pojmu syntagma, podrobně probírá větu jednoduchou a její členy, stručněji se zastavuje u slovosledu, podrobněji si všimá souvětí a ukončuje práci otázkami přímé řeči.

Bulharský materiál má však mnoho specifických stránek. Bulharština se svým inventářem syntaktických prostředků liší nejen od jiných slovanských jazyků, ale i od mnoha známých jazyků neslovanských. Popov se opírá o tradiční třídění a vychází z klasifikace, obvyklé v ruštině. Avšak bulharština snad v žádném jiném plánu jazyka se od ruštiny tolik neliší jako v syntaxi. Nedostatek syntetické deklinace, ztráta infinitivu, jiný způsob přivlastňování, existence kategorie určenosti, nepřítomnost „nulové spony“, otázky souslednosti časů, pestrý inventář prostředků modálnosti a mnohé jiné odlišnosti vytvářejí komplex problémů, nad nimiž se musí bulharský syntaktik zamyslet. Ukážeme to na konkrétních případech.

Na začátku (§§ 7—29) se autor podrobně zabývá definicí a teorií věty. Soudíme, že této otázce nebylo třeba věnovat tolik pozornosti. Věty neslovesné a eliptické ponechává Popov příliš na okraji.

Partie o slovních spojeních je co nejstručnější. K. Popov je první, kdo tuto kapitolu v bulharštině zpracoval, a podle něho těžiště díla má být v popisu věty, ne slovního spojení. Tento názor je v podstatě správný. Poznamenáváme však, že klasifikace slovních spojení podle Popova není dokonale. Souhlasíme se základním dělením slovních spojení podle řídicího členu na spojení slovesná, jmenná a adverbialní. Nemůžeme však souhlasit s dělením slovesných slovních spojení na „předložková“ a „bezpředložková“, protože takto se dostávají vedle sebe jevy, které k sobě nepatří; aspoň přímý předmět by bylo třeba oddělit. U jmených spojení nastává v bulharštině problém, jak hodnotit spojení „substantivum a substantivum“; autor nevyčerpal všechny možnosti, zejména ty, které se nevyakytují v ruštině. — Nesouhlasíme s autorovým zařazením spojení „substantivum a volně připojený člen“; toto spojení se liší od ostatních jinými vlastnostmi než kterékoli jiné a proto by mělo být vyděleno mnohem více, nemluvě už o tom, že volně připojený člen, jak ukazuje sám autor v §§ 280—289, může být závislý na kterémkoli slově, nejen na substantivu. Domníváme se také, že spojení „substantivum a jmený přísudek“, vzhledem k tomu, že se vyjadřuje v bulharštině jinak než v ruštině, kde může být spona vyjádřena nulově, je lépe hodnotit jako soustavu dvou slovních spojení. (O tom viz ještě při rozboru partie o přísudku.)

Pojem „syntagma“ ve významu, užívaném v sovětské vědě, je vysvětlen správně; obsah tohoto pojmu v západní literatuře však není zcela jednotný¹⁰ a proto nesouhlasíme s Popovovou generalizací tohoto pojmu podle de Saussura.

V oddílu „Druhy vět“ autor podle našeho názoru dost podrobně popisuje různé konstrukce okrajové, není však tak podrobný u vět typických. Zejména u vět tázacích vadí jeho dělení, zpracované čistě podle vyjadřovacích prostředků otázky, a to ještě neúplně. Autor si vždy neuvědomil, že tentýž prostředek může mít více různých funkcí. Např. částice *li* znamená něco jiného ve větě *Sega pāk šte me vārvaš li?*, kde je jasně signálem otázky, a *Tāj li gledaš konete si?* (obě věty cit. s. 58), kde *li* tvoří jeden celek s *tāj* a celá věta má modální odstín překvapení, blízký zvolání.

Jednočlenné věty (*bezlilni izrečenija* — pod širším pojmem *ednošastavni izrečenija* jsou zahrnuty i některé věty, v našem pojetí dvoučlenné) klasifikuje autor téměř bez odchylek podle Rožnovské (viz pozn. 7); podle našeho názoru není klasifikace Rožnovské pro bulharštinu vhodná. Jednočlenné věty v bulharštině se v mnohém liší od téhož typu vět v ruštině vzhledem k nedostatku vhodných prostředků, odpovídajících ruskému dativu a infinitivu; proto bulharština častěji než jiné slovanské jazyky dává přednost dvoučlennému vyjadřování. Bude třeba jednočlenné věty v bulharštině srovnávat s podobnými větami v jiných jazycích a vytvořit pro bulharštinu vhodnou klasifikaci. Tuto práci nemohl vykonat K. Popov; soudíme, že však mohl obrátit více pozornosti k otázce, které prostředky a které jednočlenné konstrukce jsou pro

bulharštinu (vzhledem k jiným jazykům) typické a kterým se naopak bulharština vyhýbá, a pokusit se o zdůvodnění. Neškodilo by tu více porovnávacích pohledů.

Za dobré je třeba hodnotit zpracování partie „podmět“, zejména vezmeme-li v úvahu, že v minulosti byl problém syntaktické funkce podmětu a jeho vyjádření v bulharštině zatměn nespárvnými teoretickými názory.¹¹

Partie o přísudku trpí terminologickou nejasností, která je cizím nejasností teoretické. Autor vytváří na mnoha místech zbytečně složité názvy pro pojmy, které se v ruštině a tradičně i v bulharštině¹² nazývají jednodušeji. Proč to, co je v ruštině nazýváno *složnoje glagol'noje skazujemoje*, nazývá autor na s. 122 *složno sástavno glagolno skazujemo*, když neexistuje *složno prosto glagolno skazujemo*? (Přitom podle našeho názoru případy typu *stiga da može da započne da piše* se vymykají z oblasti věty jednoduché a patří spíše k souvětím. Problém hranice mezi větou jednoduchou a souvětím u spojení se spojkou *da* v bulharštině čeká na své zpracování.) Pokud jde o „jmenný přísudek“, bylo by třeba ujasnit vztah mezi termíny *imenno skazujemo* a *skazuemno opredelenie*. V mnoha starších bulharských mluvnicích se oběma termíny označuje totéž, při čemž *skazuemno opredelenie* je starší termín, vytvořený asi podle latinského termínu; *imenno skazujemo* se ujal po prvé světové válce, snad pod vlivem ruštiny. Ve spisovné bulharštině, kde sponové sloveso nemůže být vynecháno - s výjimkou ojedinelých případů v nářečích, které bude třeba popsat a zdůvodnit - stačí *imenno skazujemo* k označení toho, co se v ruštině nazývá *sostavnoje imennoje skazujemoje*; *skazuemno opredelenie* by pak byla jmenná část tohoto výrazu. V tomto případě pak ale je nutno odlišit *skazuemno opredelenie* u spony a *skazuemno opredelenie* u jiného slovesa; takové odlišení není v práci provedeno. Je samozřejmě možné i jiné řešení; rozsah pojmů však musí být přesně dodržován. — Nesouhlasíme s formulací „sloveso býti v bulharštině si zachovalo existenciální význam a proto se nevyposuší, jako je tomu např. v ruštině“ (cit. dílo s. 123), která je v rozporu se skutečností. Soudíme též, že není vhodné neúměrně rozšiřovat počet sponových sloves (§ 163), neboť to nese s sebou komplex metodologických problémů, a i v nejnovějších ruských mluvnicích,¹³ nemluvě o mluvnicích jiných národů, se od této starší praxe upouští. — Na místě je partie o kladení členu v přísudku, zpracovaná pěkně. Též partie o gramatické shodě podmětu a přísudku nasvědčuje, že se autor touto otázkou již delší dobu zabývá.

Přívlastek v bulharštině, zejména neshodný, a též přístavek, je úskalím, okolo něhož syntaktik těžko proplová. Doc. Popov se vypořádal s tímto úsekem poctivě. Některé nedostatky tohoto oddílu jsou důsledkem obecné teoretické nejasnosti a nevyřešených bulharistických problémů, jako jsou např. člen při rozvítěm a několikanásobném shodném přívlastku, přívlastek tvořený číslovkou (zejména neurčitou), neshodný přívlastek, vyjádřený krátkým tvarem zájmena aj. Monografické zpracování by vyžadovaly způsoby vyjadřování neshodného přívlastku v bulharštině a jeho srovnání s odpovídajícími prostředky jiných jazyků. Bulharština nemá prostředek, sémanticky odpovídající ruskému či českému adnominálnímu genitivu, a odtud vyplývá řada typických diferencí.

Zpracování oddílu o předmětu (*dopáľnenie*) bylo jistě ovlivněno rozpaky ruského mluvnictví nad touto kategorií. Definice předmětu je uvedena na s. 164 (pro přesnost ji citujeme v originále): „*Vtorostepenna časť na izrečeniato, kojato označava predmet, prjako ili kosveno zasegnat ot glagolnoto dejstvíe, se nariča dopáľnenie.*“ Tato definice má dvě vady: 1. definice nezahrnuje případy, závislé na adjektivu, 2. je lépe definovat mluvnickou kategorií vlastnostmi gramatickými než sémantickými. Definice Popova připomíná některé starší definice, které byly v minulosti kritizovány. — Dále není jasné, proč na s. 170–171 autor tvrdí, že z nepřímého předmětu, např. *donesoch podaráci za decata*, odstraní-li se člen, se stává přívlastek (*donesoch podaráci za decata*); toto pozorování, převzaté od S. I. Stojanova (viz pozn. 3), se netýká všech případů a celý problém by bylo potřeba, podle našeho názoru, znovu prozkoumat. Spojení podstatného jména slovesného s určujícím členem (*opazvane zdravelo*) bude lépe hodnotit paušálně za neshodný přívlastek; připustíme-li, že určující člen je tu předmětem, dostaneme se v mnoha případech do nevyvážitelných rozporů, neboť tu bývá vsouvána předložka na (*opazvane na zdravelo*) podle zásad spíše eufonických než syntaktických. — O zdvojení předmětu by mohlo být řečeno, vzhledem k dosahu tohoto jevu pro slovosled, více.

Příslovenné určení je zpracováno, vzhledem k jeho frekvenci a různorodosti, příliš stručně, jen na sedmi stránkách (předmět má 12, přívlastek 12, přístavek 4 strany). Při nejmenším o prostředcích, kterými se jednotlivé druhy příslovenného určení vyjadřují, by mělo být pojednáno více, než kolik popisuje úvod této kapitoly. Chybějí některé druhy příslovenného určení, obvyklé v syntaktické literatuře, jako příslovenné určení prostředkem, zřetele, účinku, srovnání. Partie o poměru příslovenného určení a nepřímého předmětu je zpracována velmi všeobecně a uváděné příklady jsou málo přesvědčivé.

Pěkné je zpracována partie o několikanásobných větých členech; autor se na zřejmě opíral

o bohatý materiál. — Podrobnější zpracování oddílu „o volném připojení“ prozatím není možné vzhledem k složitosti jevu, zejména u volně připojeného předmětu. Kapitola „slovosled“ vyžaduje v bulharštině ještě mnoha speciálních monografií; autor se neměl prakticky oč opřít. Za této situace jsou jeho mate riálová pozorování cenná, zejména ta platí o partii o postavení přívlastku. Poměrně málo je řečeno o vzájemném postavení příklonek, stojí-li jich několik vedle sebe. Tuto partii nesmí syntaktik bulharista obejít, neboť tu spisovný jazyk připojí dublety vzhledem k rozkolísanému usu dialektů. Málo je též řečeno o vzájemném postavení předmětu a příslovečného určení — a tato kapitola je dosti složitá.

Oddíl, věnovaný souvětí, zejména souřadnému, je celkově zpracován dokonaleji než partie o větě jednoduché. Rozčlenění této části odpovídá obvyklému postupu; složitá souvětí jsou souhrnně probádána na konci. Na s. 244—245 věnuje Popov pozornost souvětím, oscilujícím mezi parataxi a hypotaxi. U souřadných souvětí si autor všímá významu každé jednotlivé spojky, a kde je třeba, rozlišuje správně několik různých úkonů téže spojky. Drobnější nepřesnosti nemají podstatný význam. U podřadných souvětí zaznamenal autor podobnost mezi větami, zahrnutými F. Trávníčkem¹⁴ do kategorie „věty obsahové“; nedospěl však k jejich označení novým společným termínem. U vět přívlastkových by mělo být řečeno více o větech, kterých tu má důležitou významovou funkci. U vět předmětových je v bulharštině problémem hodnocení případů, uvozených spojkou *da* (typ *Nie bjačme veče golovi krivo-ljavo da izlezem naván iz grada* — srv. s. 288); je to souvětí nebo věta jednoduchá, nebo něco mezi tím? Autor mohl o této otázce pojednat podrobněji a případně soustředit výklad na jedno místo; dotýká se jí u přísudku, u vět předmětových a u vět účelových. — U vět podmínkových chybí důležité poučení o užití časově-podmínkové spojky *štom*, které je dosti problematické; některé spojky jsou vysvětleny příliš stručně, jako např. *ako*. — Není vysvětlen rozdíl mezi funkcí blízkých slov *kato* a *kakto*, která se funkčně od sebe odlišují, byť neznatelně. Některé spojky u vět příslovečných by měly být zařaděny do jiné skupiny; např. *táj što* není spojka následková („za posledica i zaključenje“ — s. 312—313), nýbrž spíše příčinná. — O spojce *ta* je pojednáno na dvou místech; na s. 247 mezi spojkami slučovacími a na s. 313 mezi spojkami následkovými, aniž je na některém z obou míst odkázáno na možnost druhého úkonu. — Problematické jsou spojky *če*, *da*, stojí-li po jiném slově předložkového charakteru (*bez, osven, vmesto, samo, ne samo, sjakaš* apod.); souhrnné poučení o těchto případech chybí. — Sporné je oddělení asyndetických spojení ve zvláštní skupinu ani ne souřadných, ani ne podřadných souvětí; tento postup je oprávněný, avšak vědecky nepřesný a bylo by třeba jej zdůvodnit. — Osobitě jsou zpracována složitá souvětí podřadná; škoda jen, že tu některé větné typy chybějí. — Oddíl o intonaci v souvětí je zařazen právem a je na místě. — Kapitola o přímé řeči je zpracována obvyklým způsobem.

Shrneme-li, vidíme, že autor je mnohem podrobnější v partiích obecnějšího charakteru a naopak stručnější tam, kde se jeho výklad dotýká konkrétních otázek — využití jednotlivých syntaktických prostředků v bulharštině. Nejstručnější pak je v partiích nejasných a v těch, které nejsou ve světové syntaktické literatuře vyřešeny, zvláště pak nejsou vyřešeny v současné sovětské rusistice. Domníváme se, že v podmínkách, za nichž autor vydává svou práci, nebylo zrovna nejvhodnější opomíjet partie, kde je problémový postup jedině možný. Dále soudíme, že autor v daleko větší míře měl přihlídnout k tomu, které syntaktické prvky a způsoby vyjadřování jsou pro bulharský jazyk charakteristické a proč; neškodilo by i více srovnávání a poukazování na shody a rozdíly s jinými jazyky, zejména slovanskými. Bylo by to užitečnější než zbytečně mnoho příkladů na ilustraci některých tézí, často celkem jasných.

Práce prof. Popova je úspěchem především pro svůj průkopnický charakter a dále proto, že usiluje o jednotící analýzu všech úseků bulharské syntaxe. Za současné situace dále jít nemůže. Kromě toho je důležité tím, že ukazuje, kde je ještě třeba monografického studia a kde je nezbytné zpracovat stanoviska a terminologii. Doufejme, že na tyto monografie nebudeme dlouho čekat; současný rozvoj bulharistiky v Bulharsku, SSSR i jiných zemích tomu nasvědčuje. I přes popsané nedostatky soudíme, že je Popovova práce přínosem a dobrým přehledem, ukazujícím, kde bude třeba napnout síly.

POZNÁMKY

¹ Srv. K. Sandfeld, *Linguistique balkanique*, 1934; P. Skok, *O bugarskom jeziku u svjetlini balkanistike, Južnoslovenski filolog* 12, 1933, 100 n., mnoho jiných.

² Srv. E. Češko, *Padeži i predlogi v sovremennom bolgarskom literaturnom jazyke, Voprosy grammatiki bolgarskogo literaturnogo jazyka*, Moskva 1959, s. 5—99; S. Bojadžiev, *Upotreba na predloga na v bälgarskija knižoven ezik, Izvestija na instituta za bälgarskija ezik I, Sofia 1952, s. 93—120* a mnoho dalších.

³ Srv. S. Ivančev, *Nabljudenija vārču upotrebata na člena v bālgarski ezik. Bālg. ezik VII, kn. 6, s. 499—524*, a jiné práce téhož autora; S. Stojanov, *Upotreba i značenie na opredelitel'nija člen v sāvremennija bālgarski knižoven ezik, Godišnik na Sofijskija univ., fil. fak. LIII, 2, 3—128 aj.*

⁴ Např. L. Miletič, *Udvojovane na obekta v bālgarskija ezik ne e balkanizām, Spisanie na BAN 56, s. 1—20*, a mnoho jiných.

⁵ Např. K. Kārdžiev, *Stročē v bālgarskata reč, Izvestija na Instituta za bālgarski ezik V, 61—132, tamtéž VII, 95—136*; S. Szober, *Edin osnoven princip na nareždane na dumite v bālgarskoto izrečenie, Sbornik v čest na prof. L. Miletič, Sofia 1933, s. 77n.*

⁶ Srv. E. Češko, *K izučeniju bezpredložnych sočetanij v sovremennom bolgarskom literaturnom zjyke, jazyke, Sbornik v čest na akad. A. Teodorov—Balan, 1955, s. 425—436 aj.*

⁷ Srv. M. Rožnovskaja, *Bezličnyje predložennija v sovremennom bolgarskom literaturnom ja-voprosy grammatiki bolgarskogo literaturnogo jazyka, Moskva 1959, s. 379—432.*

⁸ Srv. M. Moskov, *Kām vāprosa za obstojatelstvenite izrečennija v bālgarskija ezik, Bālgarski ezik IX, kn. 3, s. 246—251*; Čolakova, *Kām vāprosa za dopālnitel'nite izrečennija v sāvremennija bālgarski knižoven ezik, Bālg. ezik X, kn. 5, s. 402—409.*

⁹ Např. *Za sāglasuvaneto po čislo v njakoji slučaji. Bālg. ezik I, kn. 3—4, 228—229*; *Za njakoji po-osobeni slučaji v sintaktičnoto sāglasuvane na skazuemoto s podloga, Bālgarski ezik i literatura 1960, kn. 1, s. 9—19 aj.*

¹⁰ O tom v. J. Bauer, *Několik poznámek o pojmech slovní spojení, včetně dvojice, syntagma. Sborník prací fil. fak. brněnské university ř. A, I, s. 26—57.*

¹¹ Rozbor této otázky je ve stati L. Miletič, *Sintaktični vāprosi, Učilišten pregled IV; 1899, s. 800n.*, zčásti i I. Atanasov, *Kritičen pregled na literaturata i učebnicite po bālgarski sintaksis, Izvestija na slavjanskija seminar v Sofia IV, 316—376.*

¹² Např. v mluvnicku L. Andrejčoin, *Osnovna bālgarska gramatika, Sofia 1944*; Andrejčoin—Ivanov—Popov, *Bālgarska gramatika, Sofia 1957 aj.*

¹³ Např. *Sovremennij russkij jazyk — sintaksis, Moskva 1958*; A. Gvozdev, *Sovremennij russkij literaturnij jazyk*,² Moskva 1961 aj. V češtině podle F. Trávníčka jiná slovesa než *byti* se dnes obyčejně za spony vůbec neuznávají.

¹⁴ *Mluvnice spisovné češtiny II, 1951, s. 687—696.*

Vladimír Šaur

A. C. Gimson: *An Introduction to the Pronunciation of English*, Edward Arnold (Publishers), London 1962, XV + 294 pp., 30 s.

After an introductory word on communication (Chapter 1), the First Part of Mr. Gimson's book deals with the sounds of speech, first from the physiological aspect (Ch. 2), then from the acoustic and auditory aspects (Ch. 3), offering in addition to a purely phonetic classification of the sounds (Ch. 4) an account of their linguistic (phonemic) application in language (Ch. 5). Part Two opens with a historical survey of the phonetic studies in England and with notes on the historical development of English (Ch. 6); it contains the two longest and perhaps most important chapters of the book (Ch's 7 and 8), respectively devoted to present-day English vowels and consonants. Part Three treats of the phonetic and the phonemic make-up of the word (Ch. 9) and of the phenomena called forth by connected speech (Ch's 10 and 11).

Mr. G.'s work is a valuable addition to the series of the well-known books on the phonetics of British English written by Prof. D. Jones (*An Outline of English Phonetics*, 8th ed., 1956) and the members of his group (I. C. Ward, *The Phonetics of English*, 4th ed., 1948; P.A.D. MacCarthy, *English Pronunciation*, 4th ed. 1952). Mr. G., too, belongs to this group of phoneticians and has for a long time been on the staff of the Phonetics Department, University College, London (formerly headed by Prof. D. Jones, now by Prof. D. B. Fry). His book is to be warmly recommended for several reasons.

Mr. G. rightly claims that it 'sets out to place the phonetics of British English in a larger framework than has been customary' (p. v). One of the features contributing towards such a larger framework is Mr. G.'s constant regard to the results of research achieved in the field of acoustic phonetics by means of spectrographic (or rather, sonographic) analysis. This is in keeping with the importance of the acoustic aspect of speech; it is indeed the sounds — 'the spoken medium' (ibid.) — that are to be regarded as primary conveyers of communication (cf. J. Vachek, *Dvě významné fonologické publikace za hranicemi, Slovo a slovesnost 19/1958, p. 55*).

Another such feature of the book is its consistent attention to the phonemic interpretation of the discussed present-day English sounds. Although an adherent of the Prague